

TÜRKİYE
İNSAN HAKLARI
VE EŞİTLİK KURUMU

TEKİRDAĞ 1 NOLU T TİPİ KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU ZİYARETİ RAPORU

Rapor No:
2022/34

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulunun 09.08.2022 tarihli ve 2022/525 sayılı kararıyla oy birliği ile kabul edilmiştir.

KISALTMALAR	iii
1. GİRİŞ	1
2. GENEL BİLGİLER.....	2
2.1. KURUM HAKKINDA GENEL BİLGİLER	3
2.2. KURUM PERSONELİ.....	3
2.3. ÖZGÜRLÜĞÜNDEN MAHRUM BIRAKILANLAR.....	3
3. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER.....	4
3.1. FİZİKSEL KOŞULLAR.....	4
3.2. YÖNETİM VE PERSONEL	6
3.3. DİSİPLİN VE ŞİKÂYET PROSEDÜRLERİ	6
3.4. BESLENME	8
3.5. SAĞLIK.....	8
3.6. PSİKO-SOSYAL SERVİS HİZMETLERİ.....	10
3.7. EĞİTSEL, SOSYAL, KÜLTÜREL, MESLEKİ VE SPORTİF FAALİYETLER.....	11
3.8. DIŞ DÜNYA İLE ETKİLEŞİM	13
4. TAVSİYELER	14
4.1. KURUM İDARESİNE YÖNELİK TAVSİYELER.....	14
4.2. ADALET BAKANLIĞINA YÖNELİK TAVSİYELER.....	15

KISALTMALAR

AIÖK	: Avrupa İşkencenin ve İnsanlıkdışı veya Onurkırıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Komitesi
COVID-19	: Yeni Korona Virüs Hastalığı
Kurum	: Tekirdağ 1 Nolu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu
OPCAT	: İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol
PCR	: Polymerase Chain Reaction (Polimeraz Zincir Reaksiyonu)
TİHEK	: Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu
UÖM	: Ulusal Önleme Mekanizması
UYAP	: Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi

1. GİRİŞ

1. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TİHEK), 6701 sayılı Kanun ile insan onurunu temel olarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek üzere kurulmuştur.

2. Türkiye, 14.09.2005 tarihinde İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'ne Ek İhtiyari Protokolü (OPCAT) imzalamıştır. 2011 yılında onaylanarak yürürlüğe giren ve Türkiye açısından bağlayıcılık kazanan OPCAT'in 1'inci maddesine göre Protokolün amacı: *“bağımsız uluslararası ve ulusal organların, işkence ve diğer zalimane, insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele ya da cezayı önlemek için, kişilerin özgürlüklerinden mahrum bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretlerde bulunacağı bir sistem kurmaktır.”*¹

3. 6701 sayılı Kanun'un 9/1-ı bendi uyarınca OPCAT hükümleri çerçevesinde ulusal önleme mekanizması (UÖM) olarak görev yapmak Kurumun görevleri arasında yer almaktadır. Kanun'un 2/1-k bendine göre UÖM: *“İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde kişilerin özgürlüklerinden yoksun bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretler yapmak üzere oluşturulan sistemi”* ifade etmektedir.

4. 6701 sayılı Kanun'un 9/1-j bendinde, Kurumun özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin buldukları yerlere haberli veya habersiz düzenli ziyaretler gerçekleştirmek görevini haiz olduğu ifade edilmiştir. Bu bağlamda ceza infaz kurumlarına ziyaret gerçekleştirmek TİHEK'in görev ve yetki alanına girmektedir.

5. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 8'inci maddesi uyarınca: *“Kapalı ceza infaz kurumları, iç ve dış güvenlik görevlileri bulunan, firara karşı teknik, mekanik, elektronik veya fizikî engellerle donatılmış, oda ve koridor kapıları kapalı tutulan, ancak mevzuatın belirttiği hâllerde aynı oda dışındaki hükümlüler arasında ve dış çevre ile temasın olanaklı bulunduğu, yeterli düzeyde güvenlik sağlanmış ve hükümlünün gereksinimine göre bireysel, grup hâlinde veya toplu olarak iyileştirme yöntemlerinin uygulanabileceği tesislerdir.”*

¹ OPCAT, m. 2, m.3 ve 4.

6. 02.12.2021 tarihinde anılan görevlerin icrası kapsamında Tekirdağ 1 Nolu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna **habersiz** bir ziyaret gerçekleştirilmiştir. Ziyaret heyetinde ... yer almıştır.

7. Ziyaret, COVID-19 pandemisi sebebiyle “zarar vermeme ilkesi” gözetilerek, temizlik-maske-mesafe kurallarına riayet edilerek gerçekleştirilmiştir.

8. Kuruma, heyet üyelerinin ateş ölçümü ve üst aramasının yapılmasının ardından giriş yapılmıştır. Ziyaret, İdare ile yapılan görüşmeyle başlamıştır. Görüşmede; TİHEK Heyeti tarafından, ulusal önleme mekanizması, ziyaretin amacı ve yöntemine ilişkin bilgiler verilmiştir. İdareden Kurum hakkında güncel bilgiler, kurumun mevcut durum ve kapasitesi, mahpusların sayısı ve sınıflandırmalarına ilişkin bilgiler alınmıştır.

9. İdare ile yapılan görüşmenin ardından ziyaret heyeti koğuşların bulunduğu alan ve eklentilerde incelemelerde bulunmuştur. İncelemeler sırasında sağlık servisi, kütüphane, yumuşak oda, kamera odası, çamaşırhane, kantin, açık ve kapalı görüş alanları, avukat görüşme alanı, açık ve kapalı spor salonları ve çocuk oyun alanları ziyaret edilmiştir.

10. Buradaki incelemelerin ardından İdareden temin edilen, mahpusların yerleşim planına ilişkin belge üzerinden, İdarenin dahli olmadan seçilen mahpuslar ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Mahpuslar ile yapılan görüşmeler COVID-19 pandemisi nedeniyle koğuşlar yerine açık görüş alanlarında gerçekleştirilmiştir. Heyet üyeleri tarafından görüşme gerçekleştirilen mahpuslara; TİHEK hakkında genel bilgi, ziyaretin amacı ve kapsamı aktarılmış; isimlerinin heyet tarafından gelişigüzel seçildiği bilgisi kendilerine verilmiş ve gizliliğe riayet edilerek rapor hazırlanacağı hususu aktarılmıştır. Görüşmeler sırasında infaz koruma memurları ile diğer idari personel bulunmamıştır.

11. Ziyaret sonrası İdare ile son bir toplantı yapılmış; ilk tespit ve gözlemler ile acil olduğu değerlendirilen hususlar paylaşılmış; ziyaret sonrası hazırlanacak raporun İdare ve ilgili kurumlarla paylaşılarak tavsiyelerin takip edileceği ve takip ziyareti de yapılabileceği bilgisi verilmiş; Kurum ile ilgili bilgi ve belgeler alınarak ziyaret sonlandırılmıştır.

12. Bu rapor, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulunun 09.02.2021 tarihli ve 147 sayılı kararı ve 29.11.2021 tarihli ve 5686 sayılı Başkanlık Oluruna istinaden Tekirdağ 1 Nolu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna² 02.12.2021 tarihinde gerçekleştirilen ziyaret neticesinde edinilen tespit, gözlem ve şikâyetlerin ulusal ve uluslararası normlar bağlamında değerlendirilmesini içermektedir.

2. GENEL BİLGİLER

² Bundan sonra kısaca Kurum olarak ifade edilecektir.

2.1. KURUM HAKKINDA GENEL BİLGİLER

13. Tekirdağ Ceza İnfaz Kurumları Kampüsü içerisinde yer alan Kurum, toplamda 20.488 m²'lik bir alan üzerine kurulu olup kapalı alanı 12.376 m²'dir.

14. Kurumda, 58 adet 16 kişilik koğuş, 18 adet tek kişilik koğuş, 8 adet 10 kişilik yüksek güvenlikli koğuş, 2 adet yumuşak oda, 2 adet geçici koğuş, 1 adet engelli koğuşu ve 3 adet de çocuk koğuşu bulunmaktadır.

15. Kurumdaki 16 kişilik koğuşların alt kat alanı 32,64 m² üst kat yatakhane alanı 44,88 m², 10 kişilik yüksek güvenlikli koğuşların alt kat alanı 23,51 m², üst kat yatakhane alanı 33 m², çocuklar için kullanılan 10 kişilik koğuşların alt kat alanı 32,64 m², üst kat yatakhane alanı 44,88 m², tek kişilik koğuşların alanı 11,90 m², 12 kişilik geçici koğuşların alanı 48,66 m², 8 kişilik engelli koğuşunun alanı ise 32,04 m²'dir.

16. Kurumda; 1 adet kapalı spor salonu, 1 adet açık spor salonu, 7 adet derslik, 36 adet kapalı görüş alanı, 4 adet açık görüş alanı, 6 adet aile görüşme odası, 10 adet avukat görüşme odası, 1 adet manevi rehberlik odası, 1 adet kapalı çocuk oyun alanı, 1 adet açık çocuk oyun alanı, 2 adet ziyaretçi arama odası, 1 adet kütüphane, 1 adet personel yemekhanesi, 1 adet terzihane, 1 adet revir, 1 adet merkez kontrol odası ve 1 adet kantin bulunmaktadır.

17. Kurumda toplamda 156 adet güvenlik kamerası olup, kameralar 7/24 esasına göre kayıt yapmaktadır.

2.2. KURUM PERSONELİ

18. Kurumunda; 1 kurum müdürü, 4 kurum ikinci müdürü, 1 idare memuru, 1 sayman, 1 ambar memuru, 3 bilgisayar işletme ni, 1 kadrolu cezaevi kâtibî, 5 sözleşmeli cezaevi kâtibî, 1 memur, 4 infaz ve koruma baş memuru, 92 kadrolu infaz ve koruma memuru, 121 sözleşmeli infaz ve koruma memuru, 2 öğretmen, 2 psikolog, 1 dış hekimi, 5 sözleşmeli sağlık memuru, 1 bilgisayar teknisyeni, 1 elektrik teknisyeni, 1 sıhhi tesisat teknisyeni ve 2 aşçı olmak üzere toplam 250 personel görev yapmaktadır.

19. Mevcut personelin; 79'u lise ve dengi okul, 44'ü ön lisans, 120'si lisans, 5'i yüksek lisans mezunudur.

2.3. ÖZGÜRLÜĞÜNDEN MAHRUM BIRAKILANLAR

20. Kurumun artırılmış kapasitesi 1088 kişiliktir. Ziyaret tarihinde Kurumda 912'si hükümlü, 457'si tutuklu olmak üzere toplam 1369 mahpus bulunmaktadır. Bu mahpuslar arasında 115

kadın, 8 engelli, 7 yabancı, 4 çocuk bulunmaktadır. Ayrıca, anne yanında kalan çocuk sayısı 7'dir.

3. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER

3.1. FİZİKSEL KOŞULLAR

21. Kurumdaki her koğuşun kendine ait havalandırma alanı bulunmaktadır. İdare, havalandırma kapılarının gün doğumu ile açıldığını hava kararmadan hemen önce kapatıldığını, kapıların açılıp kapatılma saatlerinin sayım saatlerine ve mevsim şartlarına göre değişiklik gösterdiğini aktarmıştır. Görüşme yapılan mahpuslar havalandırma kapılarının sayımla birlikte açıldığını akşama doğru da kapıların kapatıldığını ifade etmişlerdir.

22. Görüşme yapılan mahpusların büyük çoğunluğu, 16 kişilik koğuşlarda 23-24 kişi kaldıklarını, koğuşlarda 8 ranza olduğu için bazı mahpusların yere yatak serip uyduğunu, koğuşların kalabalık olmasından dolayı açık hava alanlarının da yetersiz kaldığını belirtmiştir.

23. İdarece, Kuruma kabulü yapılan her mahpusa yeterli sayıda nevresim takımı, battaniye ve dolap verildiği bilgisi paylaşılmıştır. Görüşme yapılan mahpuslar; her mahpusun yatak, yastık, nevresim, battaniye ve dolap veya komodini olduğunu belirtmişlerdir. Çocukları ile birlikte kalan kadın mahpuslar, Kurum İdaresi tarafından bebekleri için kendilerine beşik verildiğini ancak koğuşların kalabalık olmasından dolayı beşikleri iade ettiklerini, çocuklarıyla birlikte yatmayı tercih ettiklerini ifade etmişlerdir.

24. İdare, her mahpus için günlük toplam 200 litre su verildiği, yapılan planlama kapsamında haftada 5 gün ve günde 3 saat olacak şekilde her koğuş için haftalık toplam 15 saat sıcak suyun verildiği bilgisini paylaşmıştır.

25. Mahpuslarla yapılan görüşmelerde, sıcak suyun belirli saatlerde verilmesinden dolayı, duş almak için sıra beklemeleri gerektiği, bu durumun zaman zaman mahpuslar arasında gerginliklere sebebiyet verdiği ifade edilmiştir.

26. Kurum İdaresi, mahpusların kendi koğuş ve havalandırma alanlarının temizliklerini Kurum kantininden temin ettikleri genel temizlik maddeleri ile yaptıklarını; çamaşır suyu, kireç çözücü gibi maddeler ile yapılan temizlik işlemlerinin ise İdarenin kontrolü altında gerçekleştirildiğini ifade etmiştir.

27. İdare tarafından temizlik ürünü satın alabilecek parasal gücü bulunmayan mahpuslara hem kişisel temizlikleri hem de genel temizlik için temizlik malzemesi verildiği, sağlık kurulu raporu ile temel bakım ihtiyaçlarını karşılayamayacağı belgelenmiş mahpuslara destek olması amacıyla bir mahpusun temizlik görevlisi olarak görevlendirildiği bilgisini paylaşmıştır.

28. Engelli koğuşunda kalan mahpuslarla yapılan görüşmede, koğuşta uyuma alanları ile ortak alanın aynı katta yer aldığı ve bu durumun günlük yaşantılarını kolaylaştırdığı; koğuş tuvaletinin engelli bireylerin ihtiyaçlarına uygun şekilde tasarlandığı ancak banyonun engelli bireylerin kullanımına uygun olmadığı aktarılmıştır. Söz konusu durum Heyetimizce Kurum İdaresine iletilmiş; İdare banyoda gerekli düzenlemeleri yaparak (koğuş banyosuna engelli duş oturağı monte ettirerek) ilgili görselleri tarafımıza iletmıştır.

29. Merkezde 2 adet hareketli güvenlik kamerası, 154 adet sabit güvenlik kamerası olmak üzere toplamda 156 adet güvenlik kamerası bulunmaktadır. İdare, güvenlik kamerası kayıtlarının saklanma süresinin 6 ila 9 ay arasında olduğunu ifade etmiştir. Çocuk koğuşu hariç diğer mahpus koğuşlarında güvenlik kamerası bulunmamaktadır. Ziyaret heyetinin kamera odasında yaptığı incelemede 30 güvenlik kamerasının çalışmadığı ve bazı güvenlik kameralarının görüntülediği alanlarda kör noktalar olduğu (açık ve kapalı spor salonları ve koridorlarda) tespit edilmiştir. Güvenlik kameraların geriye dönük izlenmesinde ise herhangi bir sorun olmadığı gözlemlenmiştir.

30. Ziyaret heyeti tarafından yumuşak odalarda yapılan incelemede, odalarda güvenlik kamerası olduğu ve oda kayıt defterinin düzenli olarak tutulduğu ancak, oda aydınlatılmasında kullanılan lambaların kolay kırılabilir özelliğe sahip olduğu görülmüştür.

31. Kurumda erkek mahpuslar ile kadın ve çocuk mahpuslar için ayrı 2 çamaşırhane bulunmaktadır. Erkek çamaşırhanesinde 7 çamaşır makinesi ve 3 kurutma makinesi olduğu; kadın ve çocuk çamaşırhanesinde ise 4 çamaşır makinesi ve 3 kurutma makinesi olduğu görülmüştür. Kadın ve çocuk mahpusların çamaşırlarının ücretsiz olarak yıkandığı, erkek mahkûmların ise nevresim ve battaniyelerinin ücretsiz olarak yıkandığı, şahsi çamaşırlarını kendi imkânlarıyla yıkadıkları öğrenilmiştir. Mahpuslar, çamaşırhane hizmetlerine ilişkin bir sorun yaşamadıklarını belirtmişlerdir.

32. Ziyaret sonrası idare ile yapılan görüşmede, 20 Şubat 2022 tarihi itibarıyla İşyurtları Kurumu faaliyetleri kapsamında Kurumda çamaşırhane oluşturulduğu, oluşturulan çamaşırhanede 3 mahpusun çalıştığı, bir çamaşır filesinin 15 Türk Lirası karşılığında yıkandığı ve kurutulduğu öğrenilmiştir.

33. Kurumda 1 adet terzi atölyesi bulunmaktadır. 1 mahpusun çalıştığı terzi atölyesinin çalışma saatleri sabah 8.00 ile akşam 17.00'dir. Heyetimizce terzi fiyat listesi incelemiş ve fiyatların piyasa fiyatlarına oranla uygun olduğu değerlendirilmiştir.

34. Ziyaret heyeti tarafından boş bir koğuşta yapılan incelemede, koğuşun banyo musluğunun bozuk, kapı kolunun ise kırık olduğu; duş başlığının metal malzemedan yapıldığı ve duvara monte edilmiş olduğu, bu durumun mahpusların kendilerine zarar verme ihtimali

oluşturabileceği gözlemlenmiştir. İdareden bütün koşullarda kullanılan duş başlığının aynı materyalden olduğu öğrenilmiştir. İdare ile yapılan son görüşmede söz konusu sorunlar aktarılmış; kırık olan banyo musluğu İdare tarafından tamir ettirilerek, ilgili görseller tarafımıza iletmiştir.

35. Kurum kantininde 8 mahpus çalışmaktadır. İdare, kantinde satılan ürünlerin güncel fiyat listelerinin mahpusların bulunduğu koşullara dağıtıldığı bilgisini vermiştir. Ziyaret Heyeti tarafından kantinde yapılan incelemede, ürün çeşitliliğinin yeterli ve fiyatların piyasa şartlarına göre makul olduğu gözlemlenmiştir.

3.2. YÖNETİM VE PERSONEL

36. Görüşme gerçekleştirilen mahpuslar, infaz koruma memurlarının kendilerine yönelik yaklaşımlarından memnun olduklarını, infaz koruma memurlarının sorunlarını çözme konusunda kendilerine yardımcı olduklarını belirtmişlerdir.

37. İdare, Kurum personeline Ceza İnfaz Kurumları Personel Eğitim Merkezleri tarafından hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimleri verildiği, personelin Aday Memurluk ve Görevde Yükselme Eğitimleri kapsamında insan hakları eğitimi aldığı ayrıca 2021 yılı Kasım ayında Cumhurbaşkanlığı Uzaktan Eğitim Kapısı yoluyla bütün personele İnsan Hakları Eylem Planı eğitimi verildiği bilgisini paylaşmıştır.

38. Kurum İdaresi, personelin pandeminin başından 15.11.2021 tarihine kadar 2 grup şeklinde bir veya iki haftalık periyodlar halinde çalıştığı; cezaevine giriş yapmadan 48 saat önce teste tabi tutuldukları; 15.11.2021 tarihinden sonra ise normal mesai düzenine geçildiği ve aşuları tam olan personelin çalışmalarına devam ettiği, aşuları tam olmayan personelin ise haftada 2 kez PCR testi yaptırdıktan sonra mesaisine başladığı bilgisini paylaşmıştır.

3.3. DİSİPLİN VE ŞİKÂYET PROSEDÜRLERİ

39. Kurum İdaresi; Kuruma kabul edilen mahpusların, öncelikle genel kurallar çerçevesinde duyarlı kapı ve detektör aramasından geçirildiği; buna müteakip ilgililerin üstleri ve elbiselerinin fiziki aramaya tabi tutulduğu; genel olarak bu şekilde yapılan aramaların mahpusun Kuruma kabul edilmesi için yeterli olduğu fakat genel arama işlemlerine rağmen ilgilinin üzerinde, kuruma sokulması veya kurumda bulundurulması yasak madde veya eşya bulunduğu dair makul ve ciddi emarelerin varlığı ve bunun başka suretle tespitinin olanaksız olması durumunda

ilgili mevzuat hükümleri³ doğrultusunda detaylı arama uygulaması yapıldığı bilgisini vermiştir. Kurum İdaresine aramalarla ilgili yapılmış herhangi bir şikâyet bulunmamaktadır.

40. Ziyaret Heyeti tarafından mahpus arama odalarında yapılan incelemede, ortak kullanılan bir adet arama önlüğü bulunduğu, terlik bulunmadığı görülmüştür. Ziyaret Heyeti son görüşmede, söz konusu eksiklikleri İdareye bildirilmiş; İdare eksiklikleri gidererek ilgili görselleri tarafımıza iletmiştir.

41. Kurum İdaresi, mahpuslar tarafından yazılan dilekçelerin her sabah sayım sırasında toplandığını ve içeriklerine göre tasnif edilerek ilgili kurum ve kuruluşlara üst yazı ile UYAP üzerinden gönderildiğini belirtmiştir.

42. Mahpuslarla yapılan görüşmelerde, mahpuslar dilekçe çıkış numaralarının kendilerine verilmediği için dilekçelerinin işleme alınıp alınmadığı konusunda emin olamadıklarını belirtmişlerdir. Söz konusu iddia Heyetimizce Kurum İdaresine iletilmiş, İdare de mahpuslara ait bütün dilekçelerin işleme alındığını ancak buna ilişkin herhangi bir kayıt tutmadıklarını beyan etmiştir. İdare ayrıca Akıllı Teknolojilerin Ceza İnfaz Kurumlarına Entegrasyonu E-Görüş Projesi (ACEP)⁴ kapsamında yakında zaman içerisinde dilekçelerin elektronik ortamda alınmaya başlanacağını ifade etmiştir. Ziyaret esnasında söz konusu sistemin teknik alt yapısının bazı koşullarda kurulmuş olduğu gözlemlenmiştir.

43. İdare, mahpuslar arasında meydana gelen ve yaralamaya sebebiyet veren olaylarla ilgili idari soruşturmalar başlattıklarını, konuyu ayrıca adli makamlara da bildirdiklerini bu kapsamda 2021 yılı içerisinde 65 suç duyurusunda bulunulduğu bilgisini paylaşmıştır.

44. Kurumda son bir yıl içerisinde 1 mahpusun kötü muamele iddiasıyla şikâyette bulunduğu, şikâyet ile alakalı olarak Adalet Bakanlığı tarafından idari soruşturma başlatıldığı, soruşturma sonucu ilgili personelin kusuru olmadığı anlaşıldığı öğrenilmiştir.

45. İdare, Kurumda son 1 yıl içerisinde yürütülen disiplin soruşturmaları kapsamında mahpuslara yönelik olarak; 74 hücreye koyma, 35 ziyaretçi kabulünden yoksun bırakma, 14 haberleşme veya iletişim araçlarından yoksun bırakma veya kısıtlama, 7 ücret karşılığı çalışılan işten yoksun bırakma, 9 bazı etkinliklere katılmaktan alıkoyma ve 18 kınama cezası olmak üzere toplam 87 disiplin cezası uygulandığı bilgisini paylaşmıştır.

³ Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik Madde 34.

⁴ Söz konusu proje ile mahpusların personel tarafından oda ve koşul dışına çıkartılması suretiyle yürütülen çeşitli hizmetlerin, ses yalıtımlı bir kabin içerisinde oda ve koşullara yerleştirilecek multimedya cihaz marifetiyle gerçekleştirilmesi hedeflenmektedir. Proje kapsamında mevcut içerikler; sesli ve görüntülü görüşme, sayım, dilekçe, kantin sipariş ve çevrimiçi ödeme, kütüphane kitap talebi, e-mektup, e-doktor ve Bakanlık iletişim uygulamalarıdır.

3.4. BESLENME

46. İdarece, mahpusların içme suyu ihtiyacının Tekirdağ Açık Ceza İnfaz Kurumunun içerisinde bulunan derin su kuyularından sondaj yoluyla kampüs içindeki depolara aktarılan su ile karşılandığı bilgisi verilmiştir. Ceza İnfaz Kurumu tarafından gönderilen su analiz raporuna göre Kurumda kullanılan suyun 17.02.2005 tarihli ve 25730 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan İnsani Tüketim Amaçlı Sular Hakkında Yönetmelik ile belirlenen standartlara uygun olduğu anlaşılmıştır. Mahpuslar temiz suya erişim noktasında sorun yaşamadıklarını belirtmiştir.

47. İdare, yemeklerin günlük iye bedeli kapsamında verildiğini belirterek; yemeklerin kurum aşçıları tarafından hazırlandığını, miktarı ve çeşitliliğine önem verildiğini ve ayrıca yemeklerin bir kişinin günlük olarak alması gereken kalori ihtiyacı, protein, karbonhidrat ve yağ dengesi gözetilerek hazırlandığını ifade etmiştir. Ziyaret Heyeti tarafından yemekhanede yapılan incelemede, yemekhanenin temiz olduğu, yemekhanede çalışan personelin hijyen kurallarına dikkat ettiği bu kapsamda maske, bone ve eldiven kullandığı gözlemlenmiştir.

48. Heyetimizce çabuk bozulma özelliği taşıyan gıda ürünlerinin (peynir, sucuk, yoğurt gibi) saklandığı soğuk hava deposunda yapılan incelemede, depodaki klima hortumunun delik olduğu ve su akıttığı buna bağlı olarak zeminin kirli ve kaygan olduğu; kuru gıda ve et depolarının ise temiz olduğu gözlemlenmiştir. İdareyle yapılan son görüşmede Heyetimiz söz konusu durumu İdareye bildirmiş; İdare de gerekli tamirat işlemini yaparak ilgili görselleri tarafımıza iletmiştir.

49. Görüşme yapılan mahpuslar, yemeklerin lezzetli ve doyurucu olduğunu belirtmişlerdir. Ziyaret sırasında öğle yemeği Kurum personeliyle birlikte yenilmiş, yemeklerin lezzeti, kalitesi ve doyuruculuğunun yeterli olduğu Heyetimizce değerlendirilmiştir.

50. Kurumda gıda mühendisi ve diyetisyen bulunmamaktadır. İdarece, yemek listelerinin, beslenme ve diyetetik bölümü mezunu bir ceza infaz koruma memuru tarafından kontrol edildiği bilgisi paylaşılmıştır.

51. Kurum İdaresi, özel beslenme ihtiyacı olan (alerji, şeker hastalığı, tansiyon hastalığı vb. durumlar) 50 mahpus için durumlarına uygun yemekler hazırlandığı bilgisini vermiştir. Görüşme yapılan mahpuslar özel beslenme ihtiyacı olan kişilere yönelik, taleplerine uygun diyet yemekleri hazırlandığını ifade etmişlerdir.

3.5. SAĞLIK

52. Kurum sağlık servisinde, aile hekimliği muayene ve tedavileri, diş muayene ve tedavileri, hastane sevk planlanması, koruyucu ve tedavi edici sağlık hizmetleri, sağlık taramaları,

psikiyatrik ilaç kontrol ve dağıtımı, COVID-19 pandemisi kapsamında aşılama hizmetleri sunulmaktadır.

53. Kurum revirinde yerinde sağlık hizmeti vermek üzere haftada toplam 22,5 saat görev yapan 1 doktor, 1 diş hekimi ve hafta içi 08.00-17.00 saatleri arasında çalışan 5 sağlık personeli bulunmaktadır. Mesai saatleri dışında sağlık servisinde herhangi bir sağlık personeli bulunmamaktadır. Acil durumlarda kurum en üst yöneticisinin talimatıyla 112 Acil Servis çağırılmak suretiyle sağlık kurumuna erişim sağlanmaktadır.

54. Kurum İdaresi, mahpusların muayenelerinin Kurum doktoru tarafından düzenli olarak yapıldığı, hastaneye sevki uygun görülen mahpusların Jandarma Tabur Komutanlığı Personeli aracılığıyla hastane sevklerinin sağlandığı; acil durumlarda 112 Acil Çağrı Merkezi ile irtibata geçilerek Kuruma ambulans talep edildiği ve gelen ekibin değerlendirmesi uyarınca mahpusun ambulans ya da ring araçları ile hastaneye sevkinin sağlandığı bilgisini vermiştir. Görüşme gerçekleştirilen mahpusların bazıları, muayene talepli dilekçelerinin işleme alınmadığı, uzun süredir dilekçe yazmalarına rağmen doktora muayene olamadıkları şikâyetinde bulunmuşlardır.

55. Doktor ve sağlık personeliyle yapılan görüşmede, muayene talebi olan mahpusların dilekçelerinin her gün düzenli olarak kendilerine teslim edildiği ancak zaman zaman yaşanan yoğunluk sebebiyle bütün taleplerin karşılanamadığı, bu sebeple hasta mahpusların aciliyet durumuna göre muayene edildikleri; elektronik bir sistem olmadığı için gelen dilekçelerin günlük olarak fiziki bir şekilde arşivlendiği beyan edilmiştir.

56. İdareden, 2021 yılı içerisinde 8838 adet doktor muayenesi, 890 adet diş hekimi muayenesi gerçekleştirildiği bilgisi alınmıştır.

57. İdareden, kronik hastalığı bulunan mahpusların kontrollerinin düzenli olarak yapıldığı, sevklerinin gecikmeksizin gerçekleştiği; mahpusların kullanmaları gereken ilaçları doktor ve uzman hekim tarafından reçete edildiği ve ilaçların kurum personeli tarafından eczanelerden temin edildiği bilgisi alınmıştır.

58. İdareden, pandemi tedbirleri kapsamında genel kullanım alanlarının günlük olarak, koğuşlarda dahil tüm Kurumun ise 15 günde bir dezenfekte edilmesi için hizmet alımı gerçekleştirildiği, mahpuslar ile kurum personelinin pandemi sürecine ilişkin farkındalığını artırmak için ortak kullanım alanlarına Sağlık İl Müdürlüğünden temin edilen bilgilendirme afişlerinin asıldığı, kapalı devre yayın sistemi aracılığıyla koğuşlara duyuru yapılarak COVID-19 pandemisi ile ilgili yayınlar gerçekleştirildiği bilgisi alınmıştır. Ziyaret esnasında, pandemi ile ilgili farkındalığın artırılması kapsamında Sağlık Bakanlığı tarafından hazırlanan COVID-19 broşürlerinin mahpusların ve Kurum personelinin görebileceği birçok yere asıldığı gözlemlenmiştir.

59. İdare, pandemi tedbirleri kapsamında, Kurumda gerçekleştirilen ortak faaliyetlerin (kurs, konferans, seminer, spor faaliyetleri vb.) farklı koşullarda bulunan mahpuslar bir araya getirilmeden koşu bazlı sürdürüldüğü bilgisini vermiştir.

60. Kurum İdaresi tarafından, ziyaret tarihi itibarıyla Kurumda 12 pozitif COVID-19 vakası olduğu, pandeminin başlangıcından bu yana bir kişinin COVID-19 pandemisine bağlı olarak yaşamını yitirdiği ifade edilmiştir.

61. Kuruma yeni getirilen ya da sevk gelen mahpuslar ile mahkeme veya hastaneye gitme gibi nedenlerle Kurumdan çıkış yapıp ardından tekrar Kuruma giriş yapan mahpuslar, pandemi önlemleri kapsamında 15 gün izolasyona tabi tutulmaktadır.

3.6. PSİKO-SOSYAL SERVİS HİZMETLERİ

62. Kurum psiko-sosyal servisinde 2 psikolog görev yapmaktadır.

63. Psiko-sosyal servise ait toplam 2 görüşme odası ve 1 adet grup çalışma odası bulunmaktadır. Servis personeli bireysel görüşmelerini ve grup çalışmalarını bu odalarda gerçekleştirmektedir.

64. İdare, mahpusların psiko-sosyal servise çıkma taleplerini içeren dilekçelerin günlük olarak, teslim edildiği bilgisini vermiştir.

65. Kurumda yürütülen psiko-sosyal servis faaliyetleri kapsamında; Kuruma kabulü yapılan her mahpusla ilgili Araştırma ve Değerlendirme Formu (ARDEF) doldurulmakta; bireysel müdahale programları, yönlendirme, izleme-değerlendirme, sosyal destek ve koordinasyon faaliyetleri yürütülmekte, bireysel görüşmeler ve grup çalışmaları gerçekleştirilmekte, gözlem değerlendirme, gelişim değerlendirme ve sosyal inceleme raporları, iyileştirme planları ve sosyal mali durum araştırma müzakeresi hazırlanmakta, aile görüşmeleri gerçekleştirilmektedir.

66. Psiko-sosyal servisin, Kuruma yeni gelen mahpuslarla ilk 3 gün içerisinde görüşme gerçekleştirdiği, görüşmede kişilerin genel bilgileri, varsa daha önce yaşadığı psikolojik rahatsızlıkları, gördüğü tedaviler ve madde bağımlısı olup olmadığı gibi bilgiler alınarak ARDEF formuna işlendiği; ortaya çıkan ARDEF risk ve ihtiyaç raporu sonucunda kişilerin hangi müdahale programlarına ve hangi grup çalışmalarına ihtiyacı olduğunun belirlendiği ve bu kapsamda bireysel görüşmelere ve grup çalışmalarına alındığı öğrenilmiştir.

67. İdare, psiko-sosyal servisin, ziyaret tarihi öncesi son 3 aylık dönem içerisinde toplam 89 kişi ile bireysel müdahale programı görüşmeleri yaptığı, bu bireysel müdahale programı görüşmelerinin kişinin içinde bulunduğu suç durumu, kişilik özellikleri, psikotik özellikleri, alkol-madde kullanım geçmişi gibi bireysel durumları dikkate alınarak planlandığı bilgisini vermiştir.

68. Kurumda uyum sorunu yaşıyan, kendine zarar verme riski olan ve özel durumu bulunan (intihar, kendine zarar verme, yas) mahpusların takip altında tutulduğu, bu kişiler ile gerek resen gerekse dilekçelerine istinaden görüşülerek ve akabinde psiko-sosyal servis raporu yazılarak hastanelere sevklerinin sağlandığı; gerekli görülen durumlarda mahpusların aileleri ile ihtiyaçları doğrultusunda telefonla ya da yüz yüze görüşmeler gerçekleştirildiği, bu kapsamda son 3 aylık süre içerisinde toplam 159 mahpusun ailesi ile görüşüldüğü öğrenilmiştir.

69. Kurum İdaresi, psiko-sosyal servisin son üç 3 ay içerisinde, dilekçe talepleri doğrultusunda toplam 1041 görüşme yaptığı, toplam 168 mahpus için gözlem değerlendirme raporu hazırladığı bilgisini paylaşmıştır.

70. Kendileriyle görüşme yapılan mahpusların büyük bir çoğunluğu, psikoloğa çıkma taleplerini dilekçeyle belirtmeleri durumunda psikologla görüştiklerini, bunun dışında kavga, kriz geçirme gibi durumlarda psikoloğun doğrudan kendileriyle görüştüğünü ifade etmişlerdir. Görüşme yapılan engelli mahpuslardan biri ise, geçirdiği amputasyon ameliyatı sonrası ayağını kaybettiğini, bu süreçte psikologla görüşme talebinde bulunmasına rağmen talebinin karşılanmadığını belirtmiştir. Ziyaret Heyetinin yaptığı evrak incelmesinde söz konusu mahpusun psikologla yalnızca Kuruma kabulü sırasında görüştüğü tespit edilmiştir. Ziyaret Heyetinin İdare ile yaptığı son görüşmede durum kendilerine iletilmiş; İdarece, en kısa sürede görüşmenin sağlanacağı ifade edilmiştir.

3.7. EĞİTSEL, SOSYAL, KÜLTÜREL, MESLEKİ VE SPORTİF FAALİYETLER

71. İdare, COVID-19 pandemisi nedeni ile eğitsel, sosyal ve kültürel faaliyetlerin azaldığını fakat koşulları bir araya getirmeyecek şekilde söz konusu faaliyetleri sürdürme noktasında gayret gösterdiklerini belirtmiştir. Bu kapsamda son 3 ayda, Kurum Psikologları ve Tekirdağ İl Emniyet Müdürlüğü Narkotik Şubesi, Tekirdağ İl Sağlık Müdürlüğü, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, Çorlu İlçe Devlet Hastanesi, AMATEM Madde Bağımlılığı Tedavi Merkezi kurumları temsilcileri tarafından farklı tarihlerde olmak üzere mahpuslara madde bağımlılığına ilişkin konferanslar verildiği bilgisi verilmiştir.

72. Kurumda, 136 kişi kapasiteli 1 adet çok amaçlı salon bulunduğu; salonun geniş ve ferah olduğu, gerekli ses sistemiyle donatıldığı ve havalandırma sisteminin mevcut olduğu gözlemlenmiştir.

73. Kapalı spor salonunda; basketbol, saha tenisi ve masa tenisi için gerekli ekipman olduğu, salon kenarında oturma alanlarının bulunduğu ve ayrıca salonun temiz ve bakımlı olduğu gözlemlenmiştir. Görüşme yapılan mahpuslar, ayda bir defa açık spor salonuna bir defa kapalı spor salonuna çıktıklarını belirtmişlerdir.

- 74.** Koşullarda bulunan televizyonlarda sinema ve belgesel kanalları dâhil olmak üzere 30 TV kanalı mevcuttur. Görüşme yapılan mahpuslar televizyon kanalı sayısının yeterli olduğunu ve televizyon izleme konusunda herhangi bir sorun yaşamadıklarını belirtmişlerdir.
- 75.** Kurumda bir adet kütüphane mevcut olup, kütüphanede 4386 adet kitap bulunmaktadır. Kütüphanede yabancı dilde herhangi bir yayın bulunmamaktadır. İlgili personel Kuruma gelen günlük gazetelerin bekletilmeden mahpuslara direkt olarak dağıtıldığını belirtilmiştir.
- 76.** Mahpuslarla yapılan görüşmelerde, mahpusların kitaplara erişim konusunda herhangi bir engelle karşılaşmadıkları, ilgili personelin kendilerine yardımcı olduğu ifade edilmiştir. Kurum Öğretmeni, mahpusların talep etmeleri halinde koğuş şeklinde ve bireysel olarak kütüphaneye gelebildiklerini; kütüphanede bulunan kitapların listesinin koğuşlarda bulunduğunu ve mahpusların okumak istedikleri kitapları dilekçeyle talep ettiklerini aktarmıştır.
- 77.** İdare, mahpusların Adalet Bakanlığı ile Kültür ve Turizm Bakanlığı arasında yapılan protokol uyarınca Tekirdağ İl Halk Kütüphanesi'nde bulunan kitaplardan da yararlanabildiği bilgisini vermiştir. Son bir yıl içinde 750 mahpusun, Kurum kütüphanesinden 2100 adet il halk kütüphanesinden 750 adet kitap olmak üzere toplamda 2850 kitaptan yararlandığı öğrenilmiştir.
- 78.** Kurumda, Diyanet İşleri Başkanlığına bağlı bir vaiz görev yapmaktadır. Vaizin haftanın dört günü Kurumda olduğu ifade edilmiştir. Ziyaret heyetinin vaizle yaptığı görüşmede; vaizin kendi odasında mahpuslarla bireysel görüşmeler gerçekleştirmesinin yanı sıra her gün bir koğuşla çok amaçlı salonda sohbet programları düzenlendiği bilgisi alınmıştır.
- 79.** Adalet Bakanlığı ile Türkiye Beyaz Ay Derneği tarafından yapılan işbirliği protokolü çerçevesinde geliştirilen "Aydınlan, Aydınlat Projesi" kapsamında Kurum dersliklerinin birinde, görme engelli vatandaşlar için kitap seslendirme ve Braille alfabesine çevirme işlemleri yapılmasına olanak sağlayan bir sistem kurulduğu, mahpusların burada gönüllülük esasına göre kitap seslendirme ve çeviri işlemleri yaptığı anlaşılmıştır. İdare, proje kapsamında toplamda 1200 adet kitabın seslendirilmesinin yapıldığı bilgisini vermiştir.
- 80.** Kurumda, anneleri ile birlikte kalan çocuklar için zemini halıfleks kaplı ve çeşitli oyuncakların bulunduğu, temiz, bakımlı bir kreş ile açık hava oyun parkı bulunmaktadır. Kreşte çocuk gelişimi bölümü mezunu bir infaz koruma memuru görev yapmaktadır.
- 81.** Kurum hobi odalarının COVID-19 önlemleri kapsamında kullanılmadığı gözlemlenmiştir. İdare, 2022 yılı Ocak ayı itibariyle atölye çalışmalarına başladıklarını bu kapsamda hobi odalarının tekrardan açıldığı bilgisini aktarmıştır.
- 82.** Kurumda 1 adet berber olduğu ancak COVID-19 pandemisi nedeniyle berberin sadece kurum personeline hizmet verdiği anlaşılmıştır.

83. İdare, sivil toplum örgütlerince yapılan bağışların depoda muhafaza edildiğini, sık ihtiyaç duyulan ürünler için ayrı bir dolap hazırlandığını, ihtiyaç olması durumunda ürünlerin kayıt altına alınarak mahpuslara hızlı bir şekilde ulaştırıldığını ifade etmiştir. Söz konusu depo ile ürünlerin tutulduğu dolap ve bunlara ilişkin kayıtların tutulduğu belgeler Ziyaret Heyeti tarafından incelenmiş olup, Kurum İdaresinin konuya yönelik hassasiyet ve titizliği takdirle karşılanmıştır.

3.8. DIŞ DÜNYA İLE ETKİLEŞİM

84. İdare, pandemi önlemleri kapsamında görüşlere birtakım kısıtlamalar getirildiğini, 01.12.2021 tarihi itibari ile bazı kısıtlamaların kaldırıldığını ve mevcut haliyle ayda 3 görüşün yapıldığını; görüşlerin 1 tanesinin açık görüş, 2 tanesinin de kapalı görüş şeklinde yapıldığını ifade etmiştir.

85. Ziyaret tarihinde Kurumda kapalı görüşlerin yapıldığı ancak açık görüşlere henüz başlanmadığı tespit edilmiştir. İdare, hazırlıklarını tamamladıklarını, 06.12.2021 tarihi itibariyle ilk açık görüşün yapılacağını ifade etmiştir.

86. İdare ayrıca, mahpusların telefonla görüşme haklarının pandemi öncesi dönemde artırılmış müebbet hapis cezasından hükümlü mahpuslar için 15 günde 10 dakika, diğer mahpuslar için ise haftada 10 dakika şeklinde kullandırıldığını; pandemiyle birlikte artırılmış müebbet hapis cezasından hükümlü mahpuslar için 15 günde 20 dakika, diğer mahpuslar için ise haftada 20 dakika şeklinde kullandırıldığını belirtmiştir.

87. Görüşme yapılan mahpuslar pandemi nedeniyle açık görüşlerin uzun süredir yapılamadığını, Aralık ayı itibariyle açık görüşlerin yapılmaya başlanacağını İdare tarafından kendilerine söylendiğini ifade etmişlerdir. Mahpuslar ayrıca ayda 3 defa kapalı görüşe çıktıklarını ve telefonla görüşme haklarının da haftada 20 dakika olduğunu belirtmişlerdir.

88. Kurumda, her biri 20 kişi kapasiteli 4 açık görüş alanı mevcuttur. Mahpuslar ile açık görüş alanında gerçekleştirilen görüşmeler esnasında, alanda ciddi bir yankı problemi olduğu ve sağlıklı bir şekilde iletişim kurulamadığı gözlemlenmiştir.

89. Mahpuslar avukatlarıyla görüşmelerini avukat görüşme odasında yaptıklarını, bu konuda herhangi bir kısıtlamayla karşılaşmadıklarını beyan etmişlerdir.

4. TAVSİYELER

4.1. KURUM İDARESİNE YÖNELİK TAVSİYELER

90. Mahpusların talep ve şikâyetlerini içeren dilekçelerin düzenli bir şekilde kayıt altına alınması ve başvurunun sonucu hakkında mahpusların geciktirilmeden bilgilendirilmesi⁵,

91. Mahpusların sağlık hizmeti talebine ilişkin dilekçelerinin sağlık servisi tarafından düzenli olarak kayıt altına alınması, acil ve olağan muayene durumuna bakılmaksızın dilekçe veren bütün hastaların muayene taleplerinin karşılanması, gerekli görülürse doktorun cezaevinde bulunma süresinin artırılması ve yapılan tüm muayene ve tedavi sonuçlarının, sağlık izleme kartına işlenerek hasta dosyasına kaldırılması⁶,

92. Kurumda görevli personelin hizmet içi eğitim müfredatına, BM'nin İşkence ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı, Aşağılayıcı Muamele veya Cezaların Etkili Biçimde Soruşturulması ve Belgelendirilmesi İstanbul Protokolü başta olmak üzere işkence ve kötü muamele yasağına ilişkin eğitimlerin dâhil edilmesi,

93. Kurumdaki kameraların kör noktaları bertaraf edecek şekilde tekrardan ayarlanması ve çalışmayan kameraların tamir edilmesi,

94. Koğuş banyolarındaki metal duş başlıklarının mahpusların kendilerine zarar vermesini önleyecek şekilde plastik duş başlıklarıyla değiştirilmesi⁷,

95. Koğuşlara sağlanan sıcak su miktarının artırılması ve süre sınırının kaldırılması⁸,

96. Yumuşak odaların aydınlatılmasında kullanılan kolay kırılma özelliğine sahip uzun floresan lambaların, mahpusların kendilerine zarar vermesini önleyecek şekilde farklı aydınlatma araçlarıyla değiştirilmesi,

⁵ **Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi İle Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'in 56'ncı maddesi:** "Hükümlüye, kurum en üst amirine veya görevlendirdiği bir personele, talep veya şikâyetlerini her gün bildirme olanağı tanınır. Talep veya şikâyetler, ilgisine veya konusuna göre yargı mercilerine veya diğer yetkili makamlara iletilir. Talep veya şikâyet konusu başvurunun sonucu hakkında hükümlü, geciktirilmeden bilgilendirilir."

⁶ **Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi İle Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'in 98'inci maddesi:** "Kurumun sağlık koşullarının düzenlenmesi, hükümlünün acil veya olağan muayene ve tedavisi cezaevi tabibi tarafından yapılır. Genel veya hastalık nedeniyle yapılan tüm muayene ve tedavi sonuçları, sağlık izleme kartına işlenir ve dosyasında saklanır."

⁷ **Avrupa Cezaevi Kuralları, Kural 18.10:** "Bütün mahpusların kaldıkları yerler, onların kaçma ve kendilerine veya başkalarına zarar verme tehlikesine karşı asgari sınırlayıcı güvenlik düzenlemelerine uygun koşullarda olmalıdır."

⁸ **Avrupa Cezaevi Kuralları, Kural 19.4:** "Genel hijyenin sağlanması için her mahpusun, iklimine uygun sıcaklıkta ve mümkünse her gün, değilse haftada en az iki kez (veya gerekiyorsa daha sık olarak) banyo veya duş yapabilmesi için uygun tesisler sağlanmalıdır."

97. Kurum psiko-sosyal servisinin, kırılğan gruptaki mahpuslarla düzenli olarak görüşmeler yapması⁹,

98. Mahpusların sosyalleşmesi ve boş zamanlarını değerlendirmeleri amacıyla düzenlenen psiko-sosyal servis faaliyetleri ile eğitim-öğretim faaliyetlerinin arttırılması, atölye ve grup çalışmalarının yapılması, iş meslek atölyelerinin tekrar faaliyete geçirilmesi¹⁰,

99. Sportif faaliyetlerin daha sık aralıklarla yaptırılması¹¹,

100. Kütüphanede yabancı uyruklu mahpusların da yaralanabileceği şekilde kendi dillerinde yayınlar bulundurulması¹²,

101. Açık görüş alanındaki yankı problemini giderecek tedbirler alınması¹³,

4.2. ADALET BAKANLIĞINA YÖNELİK TAVSİYELER

102. Kurumda kapasitenin üzerinde mahpus bulunduğundan kalabalıklaşma sorununun çözümüne yönelik çalışmalar yapılması, bu kapsamda Kurumdaki nakil taleplerinin tekrardan değerlendirilmesi ve Kuruma isteğe bağlı nakil yapılmaması¹⁴, tavsiye edilmektedir.

⁹ **Avrupa Cezaevi Kuralları, Kural 47.2:** “Cezaevi sağlık servisi, ihtiyacı olan tüm mahpuslara psikiyatrik tedavi sağlamalı ve intiharın önlenmesine özel dikkat göstermelidir.”

¹⁰ **Avrupa Cezaevi Kuralları, Kural 27.6:** “Spor, oyunlar, kültürel faaliyetler, özel hobiler ve diğer boş zaman uğraşlarına imkân sağlanmalı ve mümkün olduğunca mahpusların bu etkinlikleri organize etmelerine izin verilmelidir.”

¹¹ **Avrupa Cezaevi Kuralları, Kural 27.3:** “Mahpusların bedensel sağlıklarını geliştirmek ve uygun egzersizler ile boş zaman etkinliklerine imkân sağlamak amacıyla doğru bir biçimde organize edilen faaliyetler, cezaevi rejiminin ayrılmaz bir parçasını oluşturmaktadır.”

¹² **Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi (2012)12 sayılı Tavsiye Kararı Kural 3 ve yorumu:** “Yabancı uyruklu tutuklu ve hükümlülere insan haklarına saygı gösterilerek ve özel durum ve bireysel ihtiyaçları göz önünde bulundurularak muamele edilmelidir.”

¹³ **Avrupa Cezaevi Kuralları, Kural 24.4:** “Ziyaretler için yapılan düzenlemeler, mahpuslara aile ilişkilerini mümkün olduğunca normal bir düzeyde sürdürmelerine ve geliştirmelerine izin verecek bir tarzda olmalıdır. 24.5. Cezaevi yetkilileri, dış dünyayla yeterli bir iletişim sürdürmelerinde mahpuslara yardım etmelidirler ve bunun için onlara “uygun destek ve yardım sağlamalıdır.”

Avrupa Cezaevi Kuralları, Kural 24.5: “Cezaevi yetkilileri, dış dünyayla yeterli bir iletişim sürdürmelerinde mahpuslara yardım etmelidirler ve bunun için onlara “uygun destek ve yardım sağlamalıdır.”

¹⁴ **Avrupa Cezaevi Kuralları, Kural 18.1:** “Mahpuslara sağlanan barınma yerleri ve özellikle bütün yatakhane bölümleri, insan onuruna ve mümkün olduğunca özel yaşama saygı gösterecek biçimde olmalı, iklim koşulları ve özellikle zemin alanı, havanın metreküp miktarı, aydınlatma, ısıtma ve havalandırma dikkate alınarak, sağlık ve temizlik gereklilerini karşılamalıdır.”